

KANSALLISKOIRAN KANNOILLA
Sarjakuvan tekeminen suomenpystykorvasta

Kuosmanen Mari

Opinnäytetyö
Kauppa ja kulttuuri
Kuvataiteen koulutusohjelma
Kuvataiteilija

2017

Kauppa ja kulttuuri
Kuvataiteen koulutusohjelma
Kuvataiteilija

Tekijä	Mari Kuosmanen	Vuosi	2017
Ohjaaja(t)	Jari Penttinen		
Toimeksiantaja	Suomen Pystykorvajärjestö		
Työn nimi	Kansalliskoiran kannoilla		
Sivu- ja liitesivumäärä	36 + 2		

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli saada aikaan mahdollisimman hyvin Suomen kansalliskoiraan suomenpystykorvaa kuvaava sarjakuva, joka toisi samalla ilmi rodun epäselväksi jääneen historian. Se on lisäksi kunnianosoitukseni kyseiselle koirarodulle, jonka merkitys elämässäni on aina ollut suuri. 100-vuotiaan itsenäisen Suomen juhluvuonna aihe on ajankohtainen ja siksi myös opiskelemaani alaa ajatellen merkityksellinen myös laajassa kontekstissa. Piirtämällä sarjakuvan aiheesta, jonka moni mieltää kulttuuriperinnöksi, koen, että sen merkitys taiteen kentässä ei voi jäädä täysin pimentoon. Suomihan tunnustusti on koiraihminen maa, joten miksi en hyödyntäisi tilaisuutta.

Pääasiallinen tutkimusongelmani tässä opinnäytetyössä oli se, kuinka kuvata kansalliskoiraamme visuaalisesti parhaiten ja todenmukaisesti sarjakuvassa. Oli tärkeää saada kuvattua se persoonallisena sarjakuvahahmona, jonka olemus ja käytös vastaisivat todellisuutta. Reipas pikinokka on koiraksi varsinainen persoona, jonka ilmaiseminen visuaalisesti voi olla vaikeaa.

Käsissä on nyt sarjakuva, joka kertoo suomenpystykorvan historian lyhyesti mutta ytimekkäästi. Sarjakuvan visuaalinen ilme vastaa sitä, mitä itse olin odottanutkin, ja teos on konkreettinen esimerkki siitä, mitä osaan tehdä parhaiten ja mitä teen mieluiten. Toivon, että tämä vaikutelma välittyisi myös sarjakuvan lukijalle. Kirjallinen osuus on spesifi läpileikkaus siitä, miksi, miten, ja millä perusteella opinnäytetyöni on syntynyt. Väitteet ja ratkaisut olen pyrkinyt perustelemaan luotettavilla lähteillä, jotka ovat suurimmaksi osaksi painettua tietoa.

Avainsanat
Muita tietoja

suomenpystykorva, kansalliskoira, sarjakuva
Työhön liittyy taiteellinen osa

Business and culture
Fine arts
Artist

Author	Mari Kuosmanen	Year	2017
Supervisor	Jari Penttinen		
Commissioned by	The Finnish spitz organization		
Subject of thesis	Tracing the roots of the national dog		
Number of pages	36 + 2		

The main aim of this thesis work was to create a comic which pictures the national dog of Finland, Finnish spitz as well as possible, and to bring out the shady history of the breed. The thesis work is also my tribute to this dog breed, which has always had such a big role in my life. This year we celebrate Finland's 100th anniversary and, therefore, I see this topic of the thesis work is timely and meaningful for the field of art on a bigger scale. By drawing a comic on a topic which some people see as cultural heritage, I think the importance of this topic cannot be ignored in the field of art. After all, Finland is known as dog persons' country; why would I not take the advantage of that.

The main objective of this thesis work was to find out how to picture our national dog visually in the best way and truthfully in the comic. It was important to bring the dog out as a distinctive comic character whose essence and behaviour would correspond the reality. As a dog, this brisk and pitch-black nosed fellow is such a personality, for which reason it can be challenging to bring all that out visually.

I have a finished comic now in my hands, which tells the history of the Finnish spitz short and sweet. The way the comic looks visually is the same I had expected and that work of art is a concrete example of my skills and comfort zone; basically what I can do best and also what I like to do most. I hope this impression would reach the reader of the comic as well. The written part is a specific cross-section about why, how and on what basis my thesis work was done. Opinions and conclusions are based on reliable sources, which are mostly literature.

Key words   finnish spitz, national dog, comic
Special remarks   The thesis includes an artistic part

SISÄLLYS

1 JOHDANTO.....	6
2 SUOMENPYSTYKORVA SUOMEN KUVATAITEESSA.....	8
2.1 Varhainen taide.....	8
2.2 Kansalliseeposten koirahahmot	8
2.3 Suomenpystykorva nykytaiteessa.....	10
3 SARJAKUVAN TEKOPROSESSI.....	13
3.1 Käsikirjoitus, kuvakäsikirjoitus ja luonnostelu.....	13
3.2 Lopullinen ruudutus ja sommittelu	14
3.3 Piirtäminen ja tekstaaminen.....	17
3.4 Värittäminen.....	19
4 VALMIS SARJAKUVA	22
4.1 Koko tarina/käsikirjoitus	22
4.2 Koirahahmot	25
4.3 Ihmisen rooli sarjakuvassa.....	27
5 POHDINTA.....	30
LÄHTEET.....	32
LIITTEET	34

ALKUSANAT

Haluan kiittää toimeksiantajaani Suomen Pystykorvajärjestöä, joka otti minuun yhteyttä Facebook-kirjoitukseni tiimoilta keväällä 2017 ja ystävällisesti lahjoitti minulle yhteensä viisi eri lähdeteosta, jotka käsittivät suomenpystykorvaa ja järjestöä itseään. Teokset osoittautuivat hyödyllisiksi ja antoisiksi opinnäytetyötäni ajatellen. Vannoutuneena pystykorvaihmisenä tiedän, että tutkin niitä paljon myös tämän projektin jälkeen.

Lisäksi haluan osoittaa kiitollisuuteni jo edesmenneelle suomenpystykorvallemme Pyrrelle, joka ilostutti elämäni 12 ja puolen vuoden ajan. Juuri Pyrre on se, joka inspiroi minut piirtämään pystykorvaisia koiria yhä enemmän ja synnytti minussa loputtoman rakkauden kansalliskoiraamme kohtaan.

1 JOHDANTO

Miettiessäni ensimmäisen kerran opinnäytetyöni aihetta, oli mielessäni heti seuraava asiansyhteys: 100-vuotiaan Suomen juhlavuosi ja kansalliskoiramme suomenpystykorva. Mikä täydellinen ajankohta tuoda esille omakohtainen näkemykseni rakastamastani koirarodusta ja tehdä kunniaa sille! Sopivasti myös Suomen Kennelliitolla on vuonna 2017 ollut suomalaisten koirarotujen juhlavuosi, joten suomenpystykorvan ympärillä käyvä kuhina on ajankohtaista ja siksi hyvä sauma myös toteuttaa itseäni aiheen tiimoilta.

Aiheen valinta oli minulle hyvin luonteva, suorastaan itsestään selvä. Olen jumaloinut koiria lapsesta saakka, ja se näkyi minun piirustuksissani jo silloin. Kun sitten vuonna 2004 harras toiveeni toteutui ja pieni pystykorvanalku tuli meille, alkoi piirroksiin ja alkeellisten sarjakuvien sankariksi päätyä yhä useammin juuri suomenpystykorva. Siksi koen, että opinnäytetyössäni liikutaan omalla vahvuusalueellani. Tietoa, taitoa ja ennen kaikkea henkilökohtaista kokemusta minulla on tästä aihepiiristä, joten miksi en toteuttaisi myös opinnäytetyötäni siitä, missä koen olevani parhaimmillani.

Opinnäytetyöni taiteellisen osan, eli sarjakuvan, tarkoitus on ennen kaikkea tehdä kunniaa ja ilmentää kansalliskoiraamme visuaalisesti parhaimmalla mahdollisella tavalla, esitellä sen olemus aidoimmillaan sekä kertoa sen hiukan tuntemattomaksi jäänyt historia selkeässä muodossa. Halusin taiteilijana onnistua luomaan sarjakuvan, jonka jälki olisi omaa, tunnistettavaa tyyliäni ja että se näyttäisi mahdollisimman hyvältä myös lukijan silmissä. Hyvä sarjakuva miellyttää visuaalisesti lukijan silmää sekä on mielenkiintoinen tai viihdyttävä. On myös tärkeää, että lukija jaksaa lukea sarjakuvan loppuun saakka, joten sen on oltava helppolukuinen ja vaihteleva. Tähän kaikkeen pyrin omassa sarjakuvassani.

Koska olen kuvataiteen opiskelija, opinnäytetyöni kirjallisen osuuden pääpaino on taiteellisesta näkökulmasta. Siinä keskityn avaamaan ja pohtimaan eri lähteiden valossa taiteellisia lähtökohtia ja ratkaisuja, joita olen käyttänyt sarjakuvan tekovaiheessa. Opinnäytetyön alaotsikon 4.1 alla on kuitenkin suomenpystykorvan tarina historiasta nykypäivään, jonka muotoilin yhtenäiseksi kokonai-

suudeksi tarkasti lähteisiin nojaten. Sama teksti toimi sarjakuvan käsikirjoituksena, tosin reilusti lyhennettynä. Koin aiheelliseksi lisätä koko tarinan mukaan opinnäytetyöhön, koska juuri se on taiteellisen osuuden runko.

Tällainen opinnäytetyön aihe tulee rajata tarkasti, jotta se ei lähde paisumaan liian suureksi. Siksi itselleni oli alusta asti selvää, että en lähde selittämään sarjakuvien tai kuvituksen yleishistoriaa teoriaosuudessa. Näin aiheellisemmaksi, että perehdyn lyhyesti aluksi siihen, mikä osuus suomenpystykorva-aiheisilla taideteoksilla on Suomessa. Tällä tavoin sain rajattua opinnäytetyön aiheen ja rinnastettua oman taiteelliseen teokseni siihen.

Kaiken tämän lisäksi opinnäytetyöni on konkreettinen esimerkki siitä, kuinka paljon yksi koira voi vaikuttaa ihmisen elämään, vielä kuolemansa jälkeenkin. Kun 9-vuotiaana sain ensimmäisen kerran pienen nappisilmäisen Pyrren syliini, menetin sydämeni lopullisesti kansalliskoirallemme suomenpystykorvalle. Vuosia myöhemmin olen yhä kyseisen koirarodun suuri ystävä piirtäen Pyrren näköisiä koirahahmoja. Koira todella on ihmisen paras ystävä, suomenpystykorvasta puhumattakaan. Siksi mielestäni ikoninen kansalliskoiramme ansaitsee tulla ikuistetuksi opinnäytetyössäänkin.

2 SUOMENPYSTYKORVA SUOMEN KUVATAITEESSA

2.1 Varhainen taide

Koirien ilmenemisen Suomen taiteen historiassa voidaan katsoa alkaneeksi kunnolla vasta keskiajalta (Cunliffe 2005, 123). Tosin Mikkelin Astuvansalmen kalliomaalauksista, jotka ovat Suomen kuuluisimmat kalliomaalaukset, on havaittu koiraa muistuttava nelijalkainen ja hännätön eläin, joka on kuvattuna hirven alle (Grönhagen 2017). Lisäksi Keski-Suomessa sijaitsevat Viherinkosken kalliomaalaukset sisältävät kuvan, jonka voisi tulkita koirahahmoksi. Sillä on selän ylle kaartuva häntä ja pystyt korvat. (Aarnio & Unhola 2017.) Mahdollisesti nämä maalaukset voisivat kuvastaa pystykorvan muinaista esi-isää, joka on toiminut jo kivikaudella metsästyskumppanina (Mannermaa & Viranta-Kovanen 2015).

Koska metsästys on kuulunut suomalaiseen kansanperinteeseen jo aikojen alusta saakka, on koiria kuvattu paljon juuri sen parissa. Kyseistä aihetta on kuvannut keskiajalla mm. Hattulan kirkon seinämaalauksissa Johan Georg Geitel. (Cunliffe 2005, 123.) Vaikka konkreettista mainintaa suomenpystykorvan muotokuvasta ei löydykään näiltä ajoilta, on luontevaa ajatella, että varhaisen kansan koirat ovat olleet metsästyskoiria, myös kippurahäntäisiä suomenpystykorvan esi-isiä. Suomenpystykorvahan tiettävästi on vanhimpia koirarotuja Suomessa. (Aarnio & Unhola 2017.)

2.2 Kansalliseeposten koirahahmot

On mielenkiintoista, että juuri suomenpystykorva on ikuistettu muutaman merkittävän suomalaisen kirjallisen teoksen kuvituksiin tai maalaustaiteeseen koirahahmoja ilmentämään, jo kauan ennen rodun nimeämistä Suomen kansalliskoiraksi. Kansalliseepoksemme Kalevalan runonsäkeissä koiria on kuvailtu piirteillä, jotka mielestäni ilmentävät pystykorvaa hyvin. Runonsäkeissä koirien on mainittu olevan tanakoita vahtikoiria, jotka ovat hurjia haukkujia pystyine korvineen ja tuuheine kippurahäntineen (Pietiläinen 2014, 57.) Kenties siksi Kalevalaa kuvaavassa maalaustaiteessa henkilöahmojen toverina näkyy usein koira, ja esimerkiksi Akseli Gallen-Kallelan tunnettu maalaus *Kullervon kirus* (1899)

ja fresko *Kullervon sotaanlähtö* (1901) sisältävät molemmat pystykorvaisen koirahahmon. Varsinkin Kullervon kirouksessa koira on kippurahäntäinen, muistuttaen kovasti suomenpystykorvaa. Koiran väri ei ole maalauksessa tunnistettavan kirkkaan punertava, mikä toisaalta käy mielestäni järkeen, kun ottaa huomioon sen, että suomenpystykorvan rotumerkit laadittiin vuonna 1892, siis seitsemän vuotta ennen maalauksen tekoa. Tuolloin koirat ovat hyvin todennäköisesti olleet vielä melko kirjavia väritykseltään, koska jalostustoimintaa ei ole vielä harjoitettu kunnolla tuohon aikaan. Gallen-Kallelan maalaama koira on väritykseltään vaalean rusehtava, jolla on mustaa hieman kuonossa ja myös valkoista hännänpäässä. Koira muistuttaa kuitenkin rakenteeltaan kovasti suomenpystykorvaa, joten näen itse sen ehdottomasti varhaisena suomenpystykorvana. Lisäksi pienissä määrissä esiintyvä valkoinen väri suomenpystykorvan karvassa on mahdollista, varsinkin entisaikaan jalostustoiminnan vielä puuttuessa. Rotumääritelmän mukaan valkoisista hännänpäistä on päästy eroon jo kauan sitten (Aarnio 2002, 51).

Myös Kullervon sotaanlähdössä nähdään teoksen oikeassa reunassa hahmo, joka voisi olla yhtä hyvin susi tai koira. Suhteutettuna hevosen ja Kullervon kokoon sen voisi ajatella olevan susi. Kyseessä täytyy kuitenkin olla kesyyntynyt yksilö, koska se kulkee Kullervon seurana, ei jahdatakseen tätä. Häntä menee toisaalta hieman kippuraan päin, mikä voisi viitata kesyyntymiseen. Hahmon väritys muistuttaa pitkälti suden harmaansävyistä turkkia. Joka tapauksessa ihmisen ja tämän eläimen välinen yhteys välittyy kuvasta, oli kyseessä susi tai koira.

Myös Aleksis Kiven tunnetun romaanin *Seitsemän veljestä* hahmoissa mainitaan koirat Killi ja Kiiski. Ne ovat kuvattuina useissa eri kuvituksissa pystykorvaisina koirina (Laitinen 2017), vaikka teoksessa itsessään ei kerrota koirien ulkomuodosta sen tarkemmin. Esimerkiksi Mauri Kunnaksen versioimassa *Seitsemässä koiraveljeksessä* Killillä ja Kiiskillä on pystykorvamaisia piirteitä kippuroine häntineen ja pystyine korvineen. Lisäksi toinen koirahahmoista on punertavan oranssin värinen, mikä viittaa suomenpystykorvan väritykseen. Killi ja Kiiski myös vilahtavat Kunnaksen kuvituksissa veljesten mukana metsästämisessä, joten tarinassa koirien toimenkuvakin on sama kuin kansalliskoirallamme.

Suomenpystykorvaan viittaavia kuvailevia ilmauksia on löydetty myös muista 1800-luvun teksteistä ja kirjallisuudesta, mm. Elias Lönnrotin *Penu, pieni koiraseni* -niminen runo Kanteletar-runokokoelmassa. Tässä runossa mainitaan koira, joka haukkuu kuusen alla. (Laitinen 2017.) Varhaisin kirjallinen todiste suomenpystykorvasta on kirjoitettu ranskalaisen tutkimusmatkailijan de La Martinéren toimesta. Hän on kirjoittanut nähneensä retkellään tanakoita, kellertävänvalkoisia koiria jo vuonna 1670 Pohjolassa aina Muurmanskin rannikolle saakka. Nämä koirat olivat olleet taitavia hiirenpyytäjiä, ja niillä oli susimaiset, terävät korvat sekä selän päälle kaartuva häntä. (Pietiläinen 2014, 168–169.) Taidemaalari ja kuvittaja Wilhelm von Wright puolestaan mainitsee tekstissään, kuinka suomalainen haukkuva lintukoira muistuttaa ulkonäöllisesti kettua hätkähdyttävän paljon (Suomen Kennelliitto 2017, 3). Vuonna 1834 von Wrightin laatima kirjoitus *Teerenmetsästä Suomessa* paljastaa, että tuolloin nämä haukkuvat lintukoirat ovat olleet väritykseltään vaihtelevia, mm. valkoisia, kullannpunaisia ja jopa mustia (Pietiläinen 2014, 169).

2.3 Suomenpystykorva nykytaiteessa

Nykypäivään tultaessa suomenpystykorvasta on tehty postikortteja, veistotaidetta, kuvituskuvia, maalauksia ja postimerkkikin. Kansalliskoiran symbolinen arvo on siis huomattava, koska se on päätynyt aikoinaan jopa aapisen sivuille. (Laitinen 2017.) Itse pistin merkille, että vuonna 1979 tapahtuneen Suomen kansalliskoiraksi nimittämisen jälkeen suomenpystykorva on päätynyt kuvitusten aiheeksi herkemmin. On toki ymmärrettävää, että omaa kotimaista kansalliskoiraa halutaan tuoda ilmi. Jotkut pitävät suomenpystykorvaa suomalaisuuden yhtenä symbolina siinä missä saunaa ja metsääkin, joten kuvitukseen päätyminen on mielestäni melko perusteltua. Satunpa myös itse omistamaan Suomen tunnetuimman koruvalmistajan Kalevala Korun *Halli*-nimisen pronssisen kaulakorun, jossa on kuvattuna suomenpystykorvaa muistuttava koira (Kuva 1). Halli koiranimenä esiintyy Kalevalassa, ja sivulta 109 olevassa runossa Pohjolan isäntä kehottaa tyttärtään tarkistamaan, ”mitä haukkui hallikoira”. Sivulla 110 runo jatkuu ja kyseistä Halli-koira kuvataan tarkemmin luksuttavaksi käppyrähännäksi ja villahännäksi. (Pietiläinen 2014, 45). On siis ymmärrettävää, miksi juuri suomenpystykorvaa muistuttava koira on valikoitunut riipuksen koiraksi kaikista

mahdollisista koiraroduista. Pystykorvaisen koiran symbolinen arvo on ollut ennenkin suomalaisessa kulttuurihistoriassa merkittävä, koska jo Kalevalan vanhoista säkeistä erottaa kuvailevia ilmaisuja, jotka sopivat suomenpystykorvan ulkonäköön ja käytökseen. Nämä säkeet juontavat juurensa aina nykypäivään asti, sillä vuonna 2002 Pirkko-Liisa Surojeginin suunnittelema Kalevala koru ikuistaa Hallin, eli kansalliskoiramme sivuprofiilin selkeästi ja tunnistettavana.

Kuva 1. Ottamani valokuva Kalevala Korun Halli-riipuksesta

Suomenpystykorva on ikuistettuna myös veistotaiteeseen. Espoossa Suomen Kennelliiton toimiston edustalla sijaitseva, todellista kokoa oleva *Peni*-patsas (1989) on Pekka Ketosen tekemä. Pikinokka on kuvattuna myös Viljo Savikurjen patsaassa, joka yhtäläillä on realistisen kokoinen. *Sokerityttö*-nimeä kantava patsas (1956) seisoo Mannerheimintien varressa Helsingissä, ja se kuvastaa nuorta tyttöä, joka on vanginnut suomenpystykorvan huomion sokeripalalla kädessään. (Laitinen 2017.)

Kalevalan ja suomenpystykorvan yhteys on tuotu ilmi myös veistotaiteen puolelta. Taka-Töölössä oleva C.E. Sjöstrandin tekemä patsas *Kullervo puhuu miekalleen* (1868) kuvaa Kullervo miekkoineen, seuranaan uskollinen koira (Helsingin Kalevalaiset naiset 2017). Patsaan koira on pystykorvainen, pienikokoinen sekä tuuheakarvainen. Itselleni on luontevaa ajatella, että kyseessä olisi suomenpystykorvaan viittaava koirahahmo jo pelkästään koiran ulkonäön vuoksi. Patsaan koiran asento huokuu uskollisuutta ja lojaaliutta Kullervo kohtaan, sillä

se makaa miehen jaloissa katse suunnattuna ylös tämän kasvoihin. Mielestäni juuri tuo asento kuvastaa sitä ainutlaatuista uskollisuutta, jota suomenpystykorvalla on. Olen itse viettänyt elämästäni reilut 12 vuotta suomenpystykorvan kanssa, joten voin kokemuksesta sanoa, että koira todella on lojaali ja loppuun asti omistajalleen uskollinen, eikä se väisty omistajansa rinnalta tiukassakaan paikassa. Patsashan kuvaa Kalevalan kohtausta, jossa Kullervo puhelee miehelleen haluten riistää henkensä vieteltyään sisarensa (Helsingin Kalevalaiset naiset, 2017). Koiran makaaminen Kullervon jaloissa tämän miettiessä niinkin traagista asiaa kertoo koiran luonteesta ja merkityksestä paljon. Kullervoahan on muutenkin kuvattu pystykorvaisen koiran seurassa, kuten totesin jo aiemmin sivuilla 8 ja 9.

3 SARJAKUVAN TEKOPROSESSI

3.1 Käsikirjoitus, kuvakäsikirjoitus ja luonnostelu

Käsikirjoitusprosessi lähti liikkeelle perehdyttyäni kirjallisiin lähteisiin. Ideana oli jo alusta alkaen, että pyrkisin laatimaan pystykorvan historiasta mahdollisimman yhtenäisen tarinan, joka etenisi kronologisesti. Ongelmaksi nousi se, että käyttämäni lähteet kertoivat suomenpystykorvan varhaisesta historiasta hiukan toisistaan poiketen. Esimerkiksi professori Antti Tanttu toteaa Suomen pystykorvajärjestön 20-vuotisjulkaisussa, että rotu ei olisi ollut nykyisensä kaltainen jo tuhansia vuosia sitten, koska siitä ei ole kalliopiiroksia tai muinaislöytöjä todistena (Suomen pystykorvajärjestö 1958, 27). Tiede-lehden artikkeli suomenpystykorvan historiasta mainitsee suomalaiset protokoirat, jotka olivat mahdollisesti kesytettyjä susia tai jo varhaisesti ihmisen jalostamia yksilöitä. Voi vain arvailla, onko suomenpystykorva polveutunut protokoirasta vai ei. Protokoirien kuitenkin tiedetään varmuudella kuuluneen esi-isiemme elämään esimerkiksi metsästysapuna. (Mannermaa & Viranta-Kovanen, 2017.) Lisäksi koiraa ja jopa suomenpystykorvaa muistuttavia kalliomaalauksia on löydetty Suomesta, kuten jo totesin aiemmin sivulla 8, eli historiallista näyttöä on olemassa. Suomenpystykorvan varhaisista vaiheista on siis monenlaisia käsityksiä (Sarparanta 1981, 4), ja tästä tiedon ristiriitaisuudesta johtuen en voinut olla täysin varma, mikä näistä teorioista on paikkansapitävin.

Näin ollen päätin tietoisesti noudattaa sitä teoriaa, joka palveli sarjakuvani kronologista tarinankulkua parhaiten, enkä alkanut esitellä kaikkia mahdollisia eri variaatioita. Valitsin siksi Tiede-lehden esittämän kuvauksen mahdollisista pystykorvien esimuodoista, jotka toimivat suomalaisten esi-isien kumppanina (Mannermaa & Viranta-Kovanen, 2017). Itselleni se vain tuntui loogiselta ja todenmukaiselta, ja oivalsin sen myös olevan mielenkiintoinen osa sarjakuvani tarinaa, koska siinä käy ilmi, miten koira kesyyntyi. Rodun jalostuksen alkamisesta lähtien huomasin kaikkien lähteideni kertovan enimmäkseen samaa, joten käsikirjoitus helpottui saatuaani varhais historian toimivaksi kokonaisuudeksi. Oli tärkeää yksinkertaistaa tarinaa valitsemalla yksi teoria, koska muuten sarjakuvan ensimmäisestä sivusta olisi tullut hyvin sekava kokonaisuus. En voi siis väittää, että kirjoittamani tarina olisi täysin varma kuvaus siitä, miten asiat ovat

menneet. Laatimani lopullinen käsikirjoitus/tarina lähdeviitteineen on tässä opinnäytetyössä luvussa 4.1.

Käsikirjoituksen tärkeys sarjakuvakerronnassa on huomattava. Kun käsikirjoitus on huolella tehty, sen avulla pystyy hahmottamaan tarinan kokonaisuutena ja tekemään korjailuja tai lisäyksiä, jos tarvitsee. (Ijäs 2013, 83.) Huomasin tämän myös itse, sillä alkaessani piirtämään kuvakäsikirjoitusta havahtuin siihen, että kaikkea käsikirjoituksessa olevaa ei voi mitenkään mahduttaa sarjakuvaan eikä ole edes tarpeen tuoda ilmi. Omassa sarjakuvassani kyse oli siis asioiden reilusta karsimisesta ja toisin ilmaisemisesta.

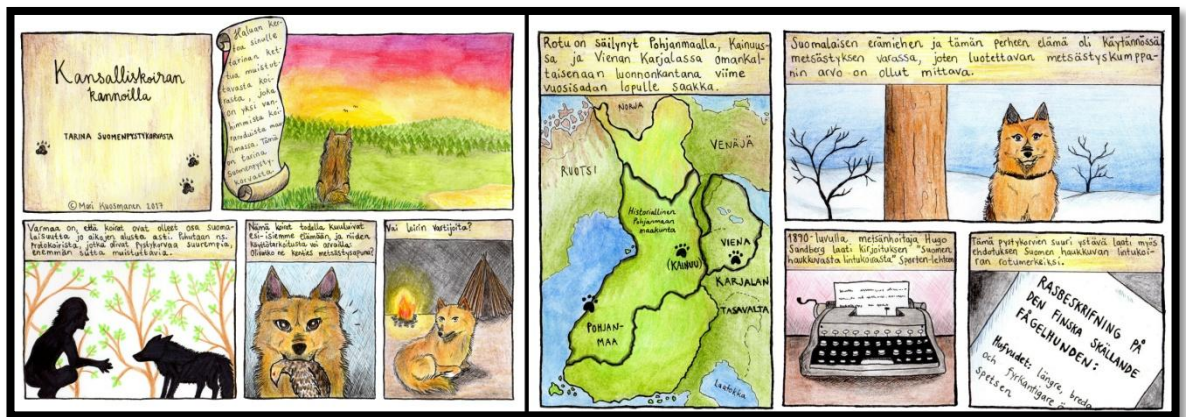
Kuvakäsikirjoitus on ikään kuin sarjakuvan raakaversio, joka toimii samalla sivusuunnitelmana (Ijäs 2013, 90). En ole aikaisemmin harrastanut kuvakäsikirjoituksen tekoa, joten kuvakäsikirjoituksen tekemisen opettelu tuli tarpeeseen, kun kyseessä oli pidempi tarinallinen sarjakuva. Tekovaiheessa sai rauhassa kumittaa ja piirtää rennosti miettimättä lopullista ruudutusta liian kriittisesti ja tehdä eri kokeiluja. Tulin tosin tehneeksi melko paljon turhaa työtä, koska jäin tekemään tarkkaa jälkeä varjostuksineen ja pienine yksityiskohtineen, joten pelkkä luonnosvaihe venyi useampaan päivään. Turhan työn välttäminen olisi toki ollut fiksuja, kuten myös Ijäs toteaa oppaassaan (Ijäs 2013, 91).

Luonnosvaiheessa oivalsin myös, että aiemmin suunnittelemani A4-koon sarjakuva tulee ehdottomasti muuntaa suurempaan kokoon jo pelkästään selkeyden takia: Sarjakuva sisältää paljon tekstiä, ja se on vaikealukuista pienessä koossa. Lisäksi A3-koko on yleisesti käytetty koko, ja yleensä originaalit piirretään suurempaan kokoon, koska jälkeinpäin pienentäminen tietokoneella onnistuu tuolloin helposti, eikä viiva mene vielä liian ohueksi (Ijäs 2013, 92–95).

3.2 Lopullinen ruudutus ja sommittelu

Sarjakuvaruuduissa ja niiden etenemisessä tärkeintä on niiden luettavuus. Tekemällä ruuduista esimerkiksi kooltaan tai muodoltaan erilaisia, sarjakuvaan saa luotua vaihtelevaa tunnelmaa ja mielenkiintoisuutta. Ruutujen vaihtelevuuden kanssa tulee kuitenkin olla varovainen, koska jos niitä on liikaa, lukija menee helposti sekaisin. (Ahokoivu 2007, 46–49.) Näitä ohjenuoria pyrin myös itse hyödyntämään sarjakuvaruutuja sommitellessani, sillä informatiivisuus ja help-

polukuisuus ovat tärkeässä osassa sarjakuvassani. Niinpä ruutujako, johon päädyin, on hyvin staattinen ja maltillinen. Vaihtelin muutamassa kohtaa ruutujen kokoa tehden mm. korkeampia ja kapeampia ruutuja, koska se palveli käyttötarkoitusta paremmin. Tämä ratkaisu puolestaan ajoi minut tekemään parista muusta ruudusta pienempiä, mutta sain käsikirjoituksen menemään niin, että kyseisiin kuviin ei tarvinnut mahduttaa paljoa juuri siinä vaiheessa tarinaa. Tämä näkyy sarjakuvan toisella sivulla, kun heti ensimmäisenä ruutuna on kapea mutta korkea ruutu, johon minun tuli sommitella Suomen kartta. Sivun erilainen ruudutus eroaa muista sivuista tuoden pientä vaihtelua. (Kuva 2.)

Kuva 2. Vertailu sarjakuvan ensimmäisen ja toisen sivun ruudutuksista

Sarjakuvan ruudun ulkopuolelle ulottuvia elementtejä on hyvin pienimuotoisesti vain muutamassa kohdassa, ja näen ne riittävinä tehokeinoina lisätä sarjakuvan ilmeikkyyttä. Myös se, että joka ruudussa on tekstilaatikko, rajoitti ilmaisua jonkin verran. Lisäksi huomioon oli otettava tekemäni marginaalit, jotka ovat 3 cm joka reunasta. Koska en ole varma, meneekö sarjakuva painoon vai ei, tuli minun varmistaa, että sarjakuvasta ei pääse missään tapauksessa rajautumaan mitään pois, mikäli se painoon päätyisi. Siksi marginaalit ovat melko suuret; niihin on huomioitu myös bleed-rajat. Bleedit on painettavassa mediassa käytettävä termi, jolla tarkoitetaan varoaluetta. Mikäli sarjakuvassa on sivun reunan ylimeneviä ruutuja tai elementtejä, ne eivät saa ylittää bleed-rajajoja, koska muuten ne leikkaantuvat painettaessa pois. (Ijäs 2013, 96–97.) Omassa sarjakuvassani reunojen yli menee muutama tekstilaatikko, jotka olen tyylitellyt näyttämään rullautuvilta papereilta ja kyltiltä. (Kuva 3.) Kuten totesin, ne ovat hyvin maltillisia eivätkä liian suurikokoisia, joten bleed-rajaja ei tule ylitetyksi. Jos sarjakuvani

päätyy painettavaksi, eivät reunojen ylimenevät elementit leikkaudu pois, koska tarpeeksi leveät marginaalit bleedeineen estävät leikkautumisen.

Kuva 3. Sarjakuvan reunat ylittävät, mutta bleed-rajojen sisäpuolella olevat elementit

Sarjakuvan ruudukukseen käytin suosiolla luonnosvaiheessa viivoitinta saadakseni niistä selkeät. Olin tässä vaiheessa ehkä turhankin tarkka, sillä tein millintarkkoja laskutoimituksia mittailen ruutujen korkeuksia, jotta niistä tulisi suunnitteen samankokoisia. Sarjakuvan ruudukon korkeudeksi päättyi 35,5 cm. Jaoin luvun neljällä, koska sarjakuvan kahdella sivulla on neljä riviä ruutuja. Luvuksi tuli 8,875 cm. Oli kuitenkin huolehdittava, että ruutujen väliin jää tyhjää tilaa, joten tämäkin vaikutti laskutoimituksiin. Siksi lopullinen ruutujen korkeus oli 8,4 cm. Mikäli ruudut ovat toisissaan kiinni, lopputulos on helposti sekava. Rako niiden välissä saa ruudut hengittämään, mikä on silmää miellyttävämpi ratkaisu. (Ahokoivu 2007, 52.) Itse päädyin jättämään ruutujen välille 0,5 cm:n raon, joka on mielestäni aivan sopiva.

Kun olin luonnostelut ruudut lyijykynällä tussasin niiden päälle 0,7-millisellä tussikynällä ilman viivoitinta. Vapaan käden jälki tekee muuten tarkasti tehdystä sarjakuvasta hieman rennomman, riippuen toki tyylistä (Ijäs 2013, 105). Itselläni

tämä tekniikka toimi, ja se sopi tyyliini hyvin: jälki on sopivan tarkka, muttei kuitenkaan liian kliininen. Mielestäni myös se, että jokaisesta ruudusta löytyy tarkasti viivoittimella suoraksi tehty tekstilaatikko, tuo tarpeeksi selkeyttä ja tarkkuutta jokaiseen ruutuun. Siksi vapaampi viivanteko sarjakuvaruuduissa tekee kokonaisuudesta hallitun (Kuva 4.)

Kuva 4. Ilman viivoitinta piirretyt sarjakuvaruudut ja viivoittimella tehdyt tekstilaatikot

3.3 Piirtäminen ja tekstaaminen

Piirtäessäni ruutuja puhtaaksi pyrin käyttämään erilaisia kuvakokoja ja kuvakulmia, sillä olen oppinut jo varhaisessa vaiheessa, että yksi tärkein kuvakerroonallisista perusasioista on kyseisten tekijöiden vaihtelevuus. Kuvakulmien ja kuvakokojen vaihtelevuutta tulee silti käyttää maltillisesti, koska liika käyttö vie niiden tehokkuuden tässäkin tapauksessa (Ahokoivu 2007, 56). Olin toki miettinyt kyseiset asiat pitkälti valmiiksi jo luonnosvaiheessa, mutta muutamat ratkaisut päädyin muuttamaan puhtaaksi piirtäessä. Idea oli yksinkertaisesti kypsynyt ja aiemmin tekemäni kuvakoko tai kuvakulma ei miellyttänyt enää. Joissakin sarjakuvaruuduissa koko kuvan idea muuttui, enkä piirtänyt lainkaan samannäköistä asetelmaa, kuin olin tehnyt kuvakäsikirjoitusvaiheessa. (Kuva 5.) Tässä syynä oli varmasti se, että olin tehnyt kuvakäsikirjoitusta useita tunteja ja mielenkiinto ja ideat alkoivat käydä vähiin. Siksi jotkut ruudut tuli tehtyä nopeasti ilman suurempaa ideaa, koska halusin vain edetä työssäni. Varsinaista sarjaku-

vaa tehdessä tilanne oli täysin eri, ja piirtäminen oli taas mieluisaa ja halusin panostaa jälkeen enemmän, kuin kuvakäsikirjoitukseen. Vaikka tekstilaatikossa oleva tarina pysyi samana, pystyin näkemään sarjakuvaruudun visuaalisena uusin silmin, kuten alla olevasta vertailusta voi nähdä.

Kuva 5. Kuvakäsikirjoitus ja lopullisen sarjakuvaruudun muuttunut idea

Joissakin ruuduissa on myös kuvattuna maisemia taustana, joten kiinnitin huomiota perspektiiviin sekä tilavaikutelman luomiseen. Maisemakuvan uskottavuus perustuu juuri siihen, että se luo vaikutelman tilasta, ja sitä saa luotua mm. ilmaperspektiivillä ja viivaperspektiivillä (Harrison 1997, 179). Itse hyödynsin ainakin ilmaperspektiiviä, sillä tein kaukana siintävät kohteet maisemakuvassa vaaleammiksi luoden näin illuusion pitkästä välimatkasta.

Koska tarina etenee kronologisesti keskittyen kuitenkin välillä vain yksittäisiin asioihin ja ruutujen miljöö vaihtelee, koin aiheelliseksi hyödyntää viivavarjostuksia taustalla. Tein niistä kokonaisia alueita luodakseni pinnan, joka täyttää tyhjän tilan kohteen taka-alalla. Yleensä tällaisia viivavarjostuspintoja suositaan mustavalkosarjakuvissa tunnelman luomiseksi (Ijäs 2013, 60), mutta rikoin itse rajoja lisäämällä niitä värilliseen sarjakuvaani. Kyseisiä pintoja on käytetty mallillisesti, jotta ei tulisi liikaa toistoa ja etteivät ne menettäisi tehoaan. Lisäksi ylipäättänsä se, että käytin kohteiden ääriviivojen piirtämiseen erikokoisia tusseja (0,05-0,7 mm), oli mielestäni tekijä, joka mahdollisti viivavarjostuksen käytön

joissain paikoin. Oma tyylini on ollut jo pitkään sellainen, joka yhdistää tussilla tehtyä tarkkaa viivaa ja sävytettyjä pintoja puuväreillä.

Tusseilla myös tekstaaminen oli vaivatonta, ja itselleni oli alusta asti selvää, että kirjoittaisin sarjakuvan tekstit omalla käsialallani. Moni sarjakuvapiirtäjä onkin sitä mieltä, että käsin tehdyt tekstaukset näyttävät parhaimmilta, koska usein käsiala sopii tekijän tyyliin (Ijäs 2013, 110). Käsinkirjoitettu teksti on myös persoonallisemman näköistä, joskin sen selkeydestä ja luettavuudesta on pidettävä huolta (Ahokoivu 2007, 82). Käsialaani on kehuttu selkeäksi ja helppolukuiseksi, joten myös se rohkaisi minua kirjoittamaan tekstit käsin. Piirsin lyijykynällä tekstilaatikkoihin viivoittimen avulla apuviivat, jotta teksti tulisi suoraan. Sitten kirjoitin tekstit ohuella lyijytäytäkynällä, ja tussasin ne 0,1-millisellä tussilla. Ongelmallista kuitenkin oli, miten paljon asiaa minun tuli mahduttaa pieniin laatikkoihin, ja tekstejä laatiessani olinkin huolissani, miten niiden luettavuudelle käy, kun on aika skannata originaalit tietokoneelle.

3.4 Värittäminen

Koska sarjakuva on Suomen kansalliskoirasta, koen tärkeäksi, että sen värimaailma palvelee ennen kaikkea suomalaista lukijaa ja on samalla luonnollinen. Esimerkiksi sinisen, ja etenkin sinivalkoisuuden, isänmaallinen symboliarvo on huomattava suomalaisten keskuudessa lippumme värin vuoksi (Hintsanen 2017). Sininen myös koetaan vilpittömyyden ja vapauden väriksi, joka on katsojalle aina rehellinen. Se myös rauhoittaa luoden samalla turvallisuutta. (Wetzer 2004, 94.) Siksi kiinnitin huomiota, että sinistä on käytettynä taustan väreinä, muulloinkin kuin vain taivaan väriä ilmentämässä.

Valkoinen toimi myös sarjakuvan taustojen ja ympäristöjen luontaisena värinä, koska esimerkiksi lumi on valkoista. Puhtaan valkoisessa lumessa vain varjot ilmenevät eri värein, riippuen siitä, minkä värinen ympäristö on. Valkoinen on värinä tyyni ja puhdas, ja se luo keveyttä avartaen samalla tilaa. Se myös mahdollistaa muiden värien loistamisen. (Wetzer 2004, 95.) Käytän myös suomalaisille mieluisaa sinisen ja valkoisen yhdistelmää, ja se konkretisoituu parhaiten sarjakuvan viimeisen sivun ensimmäisessä ruudussa. Siinä taustana toimii oma siniristolippumme, jonka symboliarvon uskoisin alleviivaavan kuvan sanoman

melko selvästi. Ruudun teksti myös tukee sanomaa, koska siinä kerrotaan suomenpystykorvan valinnasta Suomen kansalliskoiraksi.

Piirtämieni pystykorvien värejä valitessani kiinnitin erityistä huomiota värien tarkkuuteen ja todenmukaisuuteen. Tutkin paljon kuvamateriaalia eri pystykorvista ja tutustuin viralliseen rotumääritelmään. Sen mukaan kansalliskoiramme väri on mielletty jo jalostuksen varhaisessa vaiheessa yleisilmeeltään kirkkaan punaiseksi. Variaatioita voi olla vaaleasta kellanpunaisesta tummaan ruskeanpunaiseen, mutta tärkeintä on, että yleisilme on kirkas ja punertavuuteen viittaava. (Aarnio 2002, 51.) Olin mieltänyt kyseisen asian itsekin, mutta rotumääritelmä antoi vielä spesifimpää tietoa, joka auttoi sarjakuvan väritysvaiheessa. Yleisimminhän suomenpystykorvan punertava väritys on selkäpuolelta tummempaa, ja vaaleampaa väriä on mm. poskissa, leuanalusessa, korvien sisustassa, rinnassa, vatsassa, reisien takaosissa, raajojen sisäpuolissa sekä häntäkarvoissa (Aarnio 2002, 51).

Värisymbolisesti ajatellen punainen ja oranssi ovat hyvin aktiivisia ja stimuloivia värejä. Ne ovat myös dynaamisia ja voimakkaita. Lisäksi oranssin läsnäolo on koettavissa tarpeellisena ihmisten keskuudessa, koska siinä on virkistävää voimaa. Keltaisen sävyt ovat puolestaan mielletävissä iloisiksi ja valppaiksi, jopa ystävällisesti vietteleviksi. Mikä tahansa keltaisen sävy on kyseessä, sen luonne on lämpöä huokuva ja mutkaton sekä rehellinen. (Wetzer 2004, 91–93.)

Kaikki nämä edellä mainitut adjektiivit ovat omiaan kuvaamaan suomenpystykorvan luonnetta. Rotumääritelmässä sitä kuvataan pirteäksi, tarmokkaaksi, vilkkaaksi ja eloisaksi (Aarnio 2002, 15). Koiran kaunis väri siis ilmentää mitä parhaiten ulkoisesti sen todellista luonnetta, joten oivallettuaani tämän keskityin yhä enemmän saamaan pystykorvan värityksen mahdollisimman lähelle todellisuutta. Tietoinen ratkaisu kuitenkin oli, että pystykorvan turkin väritys on hiukan sekalaisemman ja kirjavamman näköistä sarjakuvan ensimmäisellä sivulla, mikä kertoo varhaisemmista vaiheista. Jalostusta ei tuolloin vielä harjoitettu, ja koirat olivat siten luonnonkantaa ja varmasti keskenään melko erilaisia turkinväritään. Pyrin siis todenmukaisuuteen, vaikka referenssikuvia kivikaudelta ei luonnollisesti voi ollakaan. Kyseessä on siis vain minun taiteellinen näkemykseni, enkä väitä sen olevan täysin paikkansapitävä.

Käytin väritykseen vesiliukoisia puuvärejä, joita olen joissain paikoin levittänyt vedellä saaden aikaan akvarellimaisen tuntuman. Muutamissa kohdissa olen korostanut jotain väriä tai rajannut värillistä aluetta käyttäen värillistä tussia, jotta kohde erottuisi selvemmin. Hyödynsin myös kahvilla maalaamista ja sen ohentamista vedellä sarjakuvan toiseksi viimeisessä ruudussa, koska kahvin rusehtavan kellertävät sävyt luovat tunnelman vanhasta ajasta, mikä on ruudun pääpointti. Värit herättivät mielestäni sarjakuvan eloon, koska ne ilmentävät maisemia ja etäisyyksiä esimerkiksi ilmaperspektiivin avulla selkeämmin. Yhdistin myös jo aiemmin sivulla 18 mainitsemaani viivavarjostuksesta muodostettua pintaa puuväreihin, koska huomasin kokonaisuuden toimivan ja olevan mukavan erilainen. (Kuva 6.)

Kuva 6. Viivavarjostuspinnan ja puuväriin yhdistämistä sarjakuvassa

4 VALMIS SARJAKUVA

4.1 Koko tarina/käsikirjoitus

Jo aikojen alusta asti koirat ovat olleet osa suomalaisuutta. On todennäköistä, että ensimmäisten ihmisten saapuessa Suomeen myös koirat olivat heidän mukanaan. Onkin mahdollista, että tämän aikaiset ns. protokoirat olisivat kansalliskoiramme suomenpystykorvan kaukaisia esi-isiä, joskin huomattavasti susimaisempia ja suurempia. Koirat kuitenkin kuuluivat suomalaisten esi-isiemme elämään, ja niiden käyttötarkoitusta voi arvailla metsästystoverin ja leirin vartijan väliltä. (Mannermaa & Viranta-Kovanen 2015.) On myös olemassa teoria, että pystykorvan vanhin muoto olisi esihistorialliselta ajalta peräisin oleva suokoirra, josta on tehty luulöytöjä Laatokan-Karjalasta. On esitetty myös teoria suden kesyyntymisestä ja rakenteellisista muutoksista, jotka johtavat lopulta pystykorvamaisiin piirteisiin. (Sarparanta 1981, 4.)

Toveruuden kipinä suomalaisen ja pystykorvaisen koiran välillä syttyi kuitenkin jo mitä todennäköisimmin kivikaudella, ja viimeistään 15 000 vuotta sitten tapahtui muinaiskoiran pysyvä kesyyntyminen. Koirien koko oli tuolloin keskikokoinen, ja häntä alkoi hiljalleen mennä kippurammaksi, joten mitä todennäköisimmin pystykorvat ovat ensimmäinen koulutusaste villistä koirasta kesyksi. (Sarparanta 1981, 4.) Ihmiset myös harrastivat mahdollisesti tietämättään jo tuolloin hyvin varhaista jalostusta: he suosivat hyväksi havaittuja koiria ja jättivät ne eloon, jolloin vain parhaat yksilöt päätyivät lisääntymään (Mannermaa & Viranta-Kovanen 2015).

Vaikka kansalliskoiramme alkuhistoriaa voi vain arvailla, varmaa on, että jo satojen vuosien ajan suomenpystykorvan kaltaista koiraa on käytetty kaiken riistan metsästykseseen koko Suomessa (Suomen Pystykorvajärjestö 2008, 131). Rotu on säilynyt lähinnä Pohjanmaalla, Kainuussa ja Vienan Karjalassa omankaltaisenaan luonnonkantana viime vuosisadan lopulle saakka (Aarnio 2002, 8). Suomalaisen erämiehen ja tämän perheen elämä oli käytännössä metsästyksen varassa, joten luotettavan metsästyskumppanin arvo on ollut aina mittamattoman arvokas (Suomen Pystykorvajärjestö 1987, 78).

Suomenpystykorvien suuri ystävä, metsänhoitaja Hugo Sandberg tarttui toimeen 1890-luvulla ja laati kirjoituksen ”Suomen haukkuvasta lintukoirasta” *Sporten*-lehteen. Lisäksi hän esitti toivomuksen, että Suomen Kennelklubi tekisi merkinnän rotukirjaansa maamme vanhimman koirarodun edustajista. Hän myös laati ehdotuksen Suomen haukkuvan lintukoiran rotumerkeiksi. Kun hiljattain perustetun Suomen Kennelklubin toiminta alkoi aktivoitua, järjestö katsoi ensimmäiseksi tehtäväkseen järjestää näyttely, joka kartoittaisi haukkuvan lintukoiran ja ajokoirien kannat. Näyttely järjestettiin toukokuussa 1891, ja Rehviniminen pystykorvauros voitti kaikkien aikojen ensimmäisen näyttelyn, johon myös kansalliskoiramme osallistui. (Joenpolvi, Karvonen, Sarparanta & Simolinna 1990, 10.)

Kennelklubin ensimmäiset 10 vuotta olivat tärkeitä suomalaisen haukkuvan lintukoiran tilannetta ajatellen. Näyttelyitä järjestettiin tasaiseen tahtiin ja suunniteltua jalostusta pystyttiin tekemään valioyksilöillä. Lisäksi ihmisten yleinen kiinnostus pystykorvaa kohtaan alkoi kasvaa, kun heidän tietoisuutensa kasvoi ja rodun maine levisi. Näyttelyiden lisääntyessä tarvittiin tarkempi rotumääritelmä, ja uusi laadittiinkin jo 1897. Rodun nimi muuttui tuolloin myös Suomalaiseksi pystykorvaksi. (Sarparanta 1981, 7-8.)

Parit ensimmäiset vuosikymmentä 1900-luvulla harjoitettiin tavoitteellisempaa jalostustyötä, vaikka yhtenäisen linjan noudattaminen tuottikin aluksi hiukan vaikeuksia. Pystykorvien kasvatuksen periaatteena kuitenkin oli aina, että tavoite on erinomainen metsästyskoira, joka olisi myös kaunis seurakoira. Jalostustoiminnan kehityksen tärkeimmän vaiheen voi katsoa tapahtuneen sotien aikana, jolloin kasvattajien panos pystykorvien kasvatuksessa nousi suuremmaksi puhtaasti siitä syystä, että kanta haluttiin pitää elossa, vaikka olosuhteet olivatkin haastavat ja hidastivat jalostusprosessia luonnollisesti. (Suomen Pystykorvajärjestö 1969, 24, 26.)

Aktiivinen sota-ajan toiminta kuitenkin muodosti hyvän pohjan sotien jälkeiselle kasvatustyölle, joka vain vilkastui vuosikymmenten saatossa (Suomen Pystykorvajärjestö 1969, 26). Rekisteröityjen suomenpystykorvien huippuluku oli vuonna 1968, ja se oli tuolloin 2866 kappaletta. Valitettavasti sen jälkeen luku on hiljalleen ollut putoamaan päin, joka johtunee pitkälti metsäkanalintujen vä-

henemisestä. (Aarnio 2002, 8.) Suomen kansalliskoira suomenpystykorvasta tuli vuonna 1979, ja rodun nimi vakiintui suomenpystykorvaksi vuonna 1996, jolloin rotumääritelmä tarkistettiin viimeisimmän kerran (Pietiläinen 2014, 170).

Nykyään suomenpystykorva toimii yhä alkuperäisessä käyttötarkoituksessaan, joskin yhä vähenevissä määrin pienentyneen lintukannan ja vähentyneen metsästyksen vuoksi. Siitä huolimatta pystykorvan ottamista kannattaa harkita, sillä siitä on osoittautunut varsin muuntautumiskykyinen koira. Metsästyksen lisäksi suomenpystykorvasta voi kouluttaa reippaan agilityn harrastajan ja siitä saa verrattoman perhekoiran ja tarmokkaan lenkkikaverin. Vaikka kansalliskoiramme rakastaa metsiä, nykyajan pystykorva pärjää myös kaupungissa.

Kenties juuri suomenpystykorvan hurmaava luonne ja mukautuvaisuus ovat syy, miksi rodun rekisteröinnit ovat olleet taas nousemaan päin. Vuonna 2016 rekisteröitiin yli 100 pentua enemmän kuin vuotta aiemmin (Eerola 2017, 36). Suomenpystykorvan arvostus on ollut muutenkin nousussa viime vuosina, sillä vuonna 2013 suomenpystykorvan kanssa perinteisin keinoin tapahtuvaa metsästystä ehdotettiin liitettäväksi maailmanlaajuisen Unescon aineettoman kulttuuriperinnön luettelon kohteeksi. Ehdotus tapahtui Suomen Pystykorvajärjestön, Suomen Kennelliiton sekä Suomen Metsästäjäliiton toimesta. (Pietiläinen 2014, 171.)

Kotoinen koirarotumme on löytänyt ystävänsä myös Suomen rajojen ulkopuolelta mm. Ruotsista, Norjasta, Venäjältä, Englannista, Pohjois-Amerikasta, Kanadasta, Hollannista, Uudesta-Seelannista ja jopa Australiasta asti (Suomen pystykorvajärjestö 2008, 134–138). Suomenpystykorva on kaiken kaikkiaan varsin ainutlaatuinen koirarotu, ja harvinaislaatuinen siitä tekee se, että se polveutuu ilman suurempia risteytyksiä suoraan luonnonkannasta (Aarnio 2002, 9). Siksi pikinokkainen ystävämme on tärkeä osa suomalaisuutta ja kulttuuriperintöämme. Kaunis, sisukas ja metsissä viihtyvä suomenpystykorva on ylpeydenaihe, jonka terhakka olemus ja vetoava katse kiteyttävät suomalaisuuden mitä parhaimmalla tavalla.

4.2 Koirahahmot

Koirien, varsinkin pystykorvien piirtäminen on ollut hyvin luontevaa minulle koko ikäni ja olen tehnyt sitä paljon. Sarjakuvassani halusin kuitenkin saada piirretyksi koirahahmoja, jotka katsoja tunnistaisi jo pelkästä olemuksestaan suomenpystykorviksi. Halusin myös, että piirtämäni koirat näyttäisivät anatomisesti juuri sellaisilta, kuin suomenpystykorvan kuuluukin olla. Pidín kuitenkin tärkeänä, että koirahahmojeni piirtotyylí ei poikkeaisi liikaa omasta tunnusomaisesta tyylistäni. Niinpä piirsin paljon luonnoksia, ja katsoin mallia katseen, suun ja korvien asentoon valokuvista, joita olen ottanut omasta pystykorvastamme Pyrrestä. Sen kasvot olivat varsin ilmeikkäät, ja halusin saada saman veikeän eloisuuden sarjakuvani koirahahmoille. Joissakin ottamissani kuvissa Pyrren ilmeiden lisäksi sen asennot olivat sopivia käyttötarkoitukseeni, joten katsoin mallia kuvista myös vartalon ja raajojen piirtämiseen. (Kuva 7.)

Kuva 7. Ottamiani valokuvia, joita käytin referenssikuvina sarjakuvassani

Ongelma omilla koirahahmoilla oli se, että ne näyttivät melko samalta, koska piirsin silmiksi yksinkertaiset sarjakuvasilmät. Halusin saada aikaa realistisempaa mutta silti ilmeikästä, persoonallista ja eloisaa jälkeä. Rotumääritelmän mukaisten, oikeanlaisten silmien kuuluu olla mantelinmuotoiset, hieman vinot ja kooltaan keskikokoiset sekä väriltään tummat (Aarnio 2002, 23). Luonnollisesti ilmeen tulisi olla eloisaa, jonka olin jo toki pistänyt merkille katsoessani Pyrrestä

ottamiani valokuvia. Niinpä tein paljon luonnoksia pelkistä silmistä, koittaen tasapainoilla sarjakuvamaisen ja realistisen välillä. Sain aikaiseksi ratkaisun, joka on huomattavasti realistisempi aiempaan tyyliini verrattuna, mutta on silti samalla sopivan sarjakuvamainen ja helppo muuttaa ilmeikkääksi ja vaihtelevan näköiseksi. (Liite 1.)

Yhdistelin tietynlaisia ruumiinkielellisiä tekijöitä, ja kokeilin, miten paljon pelkkä silmän ulkonäkö voi vaikuttaa hahmon olemukseen. Luonnoksessa on piirtämäni kolme samanlaista asentoa, joissa koira on työntynyt uhmakkaasti eteenpäin jäykin jaloin. (Liite 2.) Asennon lisäksi luimussa olevat korvat ja taaksepäin vedetyt suupielet viestivät epäileväisyydestä jotakin kohtaan. Tiedän kokemuksesta, että tämä on tyypillistä käytöstä, kun koira yrittää tekeytyä suuremmaksi ja uhkaavaksi.

Luonnoksessani piirsin jokaiselle koiralle hiukan erilaisen silmän, ja niistä näkee, miten paljon jo pelkkä silmä voi vaikuttaa hahmon olemukseen, vaikka asento olisi sama. Ensimmäinen koira, jolla on realistisin silmä, näyttää melko luonnolliselta, mutta myös pehmeimmältä ja lauhkeimmalta, vähiten uhkaavalta. Pupilli on suuri, joten tummaa aluetta on paljon. Kahdessa muussa luonnoksessa pupilli on huomattavasti pienempi ja tällöin hahmot näyttävät uhkaavammilta ja hurjemmilta. Toisen hahmon silmä on kuitenkin jo liian sarjakuvamainen todella pienen pupillin ja terävämmän muodon kanssa, joten sarjakuvassa käyttämäkseni silmävariaatioksi päätyi kolmannen hahmon silmä keskikokoisella pupillilla. Myös pieni muutos silmän muodossa mahdollisesti tarpeekseni luonnollisen mutta ilmeikkään vaikutelman.

Oikeaan anatomiseen lopputulokseen pyrkiessäni luin paljon suomenpystykorvan virallista rotumääritelmää, ja katsoin samaisesta teoksesta referenssikuvia näyttelyiden valiopystykorvista. Ihanteellisen suomenpystykorvan yleisvaikutelma on lähes neliömäinen ja hyväryhtinen. Rakenne on kuiva ja kiinteä, sekä keskikokoista pienempi. (Aarnio 2002, 11.) Näitä adjektiiveja pyrin pitämään mielessäni, kun kokeilin piirtää luonnoksia uusista, realistisemmista pystykorvahahmoistani. (Liite 3.) Itse pidän piirtämästäni seisovasta suomenpystykorvasta, sen olemus on pystykorvamaisen terhakka ja neliömäinen. Innostuin tosin hiukan hännän koon kanssa, mutta toisaalta tuo ”kiekkohäntä” on hyvin ikoninen

kansalliskoirallemme, joten sen pieni korostaminen lieneekin paikallaan sarjakuvailmaisussa. Tässä vaiheessa kokeilin myös tehdä ristikkäisvarjostuksia istuvalle hahmolle, jonka jälkeen totesin, että on hyvä pysyä niiden kanssa maltillisena. Liika varjostus tekee hahmosta helposti turhankin synkän ja liian pikkutarkan.

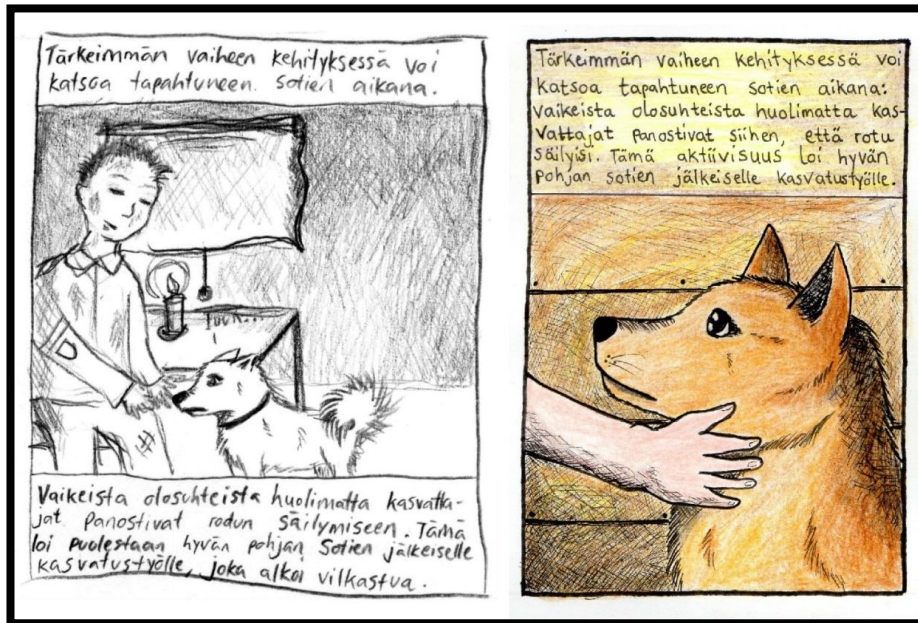
Lopputuloksena voi todeta, että ennen sarjakuvan tekoa piirtämäni koirat poikkeavat sarjakuvan koirahahmoista huomattavasti. Kehitys on ollut vain positiivista niin hahmojen värityksen, mittasuhteiden, silmien ulkonäön, anatomian sekä varjostusten osalta. Uusien koirahahmojeni yleinen olemus on realistisempi, mutta silti sopivan sarjakuvamainen ja yksinkertainen. Uusissa hahmoissani erottuu yhä oma, vuosien mittaan hioutunut tyylini piirtää pystykorvaisia koiria. (Liite 4.) Koen itse kyseisen asian tärkeäksi, koska tyylini on niin ominainen ja syvään juurtunut piirtämisessäni. En näe positiivisena, jos uudet hahmoni olisivat muuttuneet vieraan näköisiksi itselleni.

4.3 Ihmisen rooli sarjakuvassa

Jo luonnosvaiheessa tiesin, että ihmisen rooli sarjakuvassa ei tule olemaan suuri. Syy siihen on se, että en suoraan sanoen koe olevani parhaimmillani piirtäessäni ihmisiä, ja lisäksi sarjakuvan koko ideana oli kertoa ensisijaisesti suomenpystykorvasta ja sen historiasta. En nähnyt tarpeellisena kohdistaa huomiota sarjakuvassani johonkin muuhun kuin pääasiaan, eli suomenpystykorvaan. Tämä tietoinen ratkaisu helpotti työtäni, ja siksi luovuin myös ajatuksesta, että kokonaan näkyvä ihminen yksilöllisine piirteineen esiintyisi sarjakuvassani. Vielä kuvakäsikirjoituksessa sota-ajan jalostuksesta kertovassa ruudussa olen piirtänyt yleiskuvan, jossa näkyy myös ihminen. (Kuva 8.)

Varsinaisessa sarjakuvassa jätin kokonaan näkyvän ihmishahmon kuitenkin pois, koska tiesin, että en saisi ihmisestä toivomani näköistä. En edes pitänyt kuvakäsikirjoituksessa olevasta ihmishahmosta. Pelkkä käden näkyminen koiran lähetyvillä riittää mielestäni ilmentämään hyvin ihmisen ja koiran välistä suhdetta, ja koen, että lähikuvassa intensiivisyys ja läheisyys korostuvat vielä paremmin. Jälkeenpäin minua tosin hieman harmittaa, kun en tullut piirtäneeksi kättä, joka olisi näyttänyt sotilaan univormun hihan. Tämä pieni yksityiskohta

olisi lisännyt konkreettista ajatusta siitä, että jopa raa'an sodan keskellä kansaliskoiramme on ollut läsnä ja rintamalla olleiden kasvattajien silmäterä.

Kuva 8. Kuvakäsikirjoitus ja lopullinen sarjakuvaruutu sota-ajan jalostuksesta

Ihminen siis esiintyy kasvottomana ja anonyyminä hahmona sarjakuvassa, vaikka luonnollisesti ihmisen merkitys koko tarinassa on merkittävä yhteisen historian ja jalostustoiminnan vuoksi. Koen kuitenkin, että konkreettinen kirjoitettu tarina on niin vahvasti ja läsnä mukana sarjakuvaruutujen tekstilaatikoissa, että kuvat voivat keskittyä olennaisimpaan, eli suomenpystykorvaan. Pelkkä tarina siis riittää kertomaan ihmisen roolista ilman tarkempaa visualisointia. Haastan lukijan myös käyttämään mielikuvitustaan, sillä esihistoriallisesta ajasta kertova sarjakuvaruutu ensimmäisellä sivulla näyttää pelkästään ihmis- ja koirahahmon siluetteja. (Kuva 9.)

Kukaan ei ole varma, miltä esi-isämme ovat näyttäneet, enkä minäkään tuonut omaa mielikuvaani ilmi, koska halusin saada tiettyä salaperäisyyttä heti sarjakuvan alkuun. Lukijat kiinnostuvat dramaattisista tai mysteerisistä aluista, jonka vuoksi he myös mitä todennäköisimmin lukevat tarinan loppuun (Odoi & Packalén 1999, 94). Vaikka omassa tarinassani ei ole niinkään dramatiikasta kyse, uskon, että ihmishahmojen kuvaamatta jättäminen alleviivaa koiran roolia ja alitajuisesti kenties keskittää lukijoiden huomion nimenomaan juuri koiraan

itseensä, eikä ihmisen toimintaan. Mystinen ote käsitellä tarinan ihmishahmoja tukee siis pyrkimystäni kuvata suomenpystykorvaa sarjakuvassani korostetusti.

Kuva 9. Ihmisen kuvaaminen sarjakuvassa siluetin avulla

5 POHDINTA

Opinnäytetyössäni pyrkimyksenä oli tuoda ilmi kunnioitukseni suomenpystykorvaa kohtaan ja tehdä siitä mahdollisimman kattava ja todenmukainen sarjakuva kertoen samalla sen tuntemattomaksi jäänyt historia. Koen, että olen saavuttanut tavoitteeni mielestäni onnistuneessa sarjakuvassa ja saanut ratkaisun tutkimusongelmaani. Onnistuin löytämään itseäni miellyttävän tavan kuvata suomenpystykorvaa sarjakuvassani ja myös tuomaan koirarodun ainutlaatuisen persoonan ilmi visuaalisesti. Lisäksi sain kerrottua samalla kansalliskoiran tarinan pääpiirteittäin. Sarjakuvaa on kolmen A3-kokoisen paperiarkin verran, ja tarina soljuu historiasta nykypäivään selkeästi, tehden tosin melko suuria harppauksia ajassa. Tarinasta piti jättää ajanpuutteen takia paljon yksityiskohtaista tietoa esimerkiksi rodun jalostustyöstä pois, mikä harmittaa jälkeensä, mutta toisaalta se mahdollistaa sen, että jatkoa sarjakuvalle voi joskus vielä tulla. Opinnäytetyön aikataulu oli itselläni hyvin rajattu, eikä työni laajuus olisi riittänyt tarkemman historian sisällyttämiseen sarjakuvassani.

Kirjallisen työn tekeminen oli vaikeampaa kuin työn taiteellisen osan piirtäminen. Opinnäytetyöni ensimmäisessä luvussa on pieni katsaus siitä, miten valitsemaani aiheita on kuvattu aiemmin Suomen taiteessa. En voi sanoa olevani pioneeri suomenpystykorvan visuaalisessa kuvaamisessa, mutta oli silti yllättävää huomata, että konkreettista näyttöä aikaisemmista kuvista löytyi melko vähän. Pystykorva-aiheisten maalausten taiteilijoita oli nimettävissä vain muutama, eikä kaikille löytämilleni teoksille ollut mainittu tekijää. Näin silti tarpeelliseksi kartoittaa suomenpystykorvasta tehtyjen kuvien historiaa, jotta tietäisin, mihin olin itse alkamassa kyseisestä rodusta kertovalla sarjakuvallani.

Opinnäytetyön kolmannessa ja neljännessä luvussa, jotka kertovat omasta työskentelystäni, tekstiä syntyi huomattavasti aiempaa helpommin. Tästä kiitos kuuluu työskentelypäiväkirjalleni, jossa ovat kaikki sarjakuvaan käyttämäni tunnukset havaintoineen, tuntemuksineen ja työvaiheineen. Valmiin teoksen analysointi ja tehtyjen valintojen perustelu sujuivat melko vaivatta, ja tuntui luontevalta päättää opinnäytetyön teoriaosuus siihen. Työprosessin aikana huomasin, että parannettavaa löytyy kyllä, esimerkiksi siinä, miten saan eri lähteiden valossa tuotua valintojani ja taiteellisia ratkaisujani ilmi. Kyseessä kuitenkin oli aihe, jos-

ta tiesin entuudestaan hyvin paljon, ja tuntui aluksi hiukan väkinäiseltä selittää, miksi piirrän koiran tietyn näköiseksi jne. Juuri se, että olin muodostanut suorastaan pinttyneet ja ”hyväksi havaitut” käsitykset pystykorvien piirtämiseen, toi tekemiseen oman haasteensa. Täytyi tietoisesti opetella joistakin asioita irti, jotta sarjakuvan visuaalinen ilme olisi realistisempi ja opinnäytetyön tutkimusongelmaa paremmin palveleva. Koen kuitenkin onnistuneeni tässä, sillä sarjakuvassa seikkailevat pystykorvahahmot ovat mielestäni visuaalisesti parempia, kuin ne, joita piirsin ennen tätä opinnäytetyöprosessia.

Oppimisprosessia voi kuvata hitaaksi mutta sitäkin antoisammaksi, ja luonnokistani näkee konkreettisesti, kuinka oppimista on tapahtunut. Se, että jouduin peilaamaan koko työstämisprosessia ja valmista sarjakuvaa opinnäytetyön ohjeiden mukaisesti eri lähteisiin, sai minut luonnollisesti näkemään aiheen spesifimmin. Varsinkin saadessani suomenpystykorvan virallisen rotumääritelmän käsiini ymmärsin olevani asian ytimessä, koska sitä tarkemmin ei kotoisen koirarotumme olemusta voisi kuvailla. Runsaat referenssikuvat sekä oma kokemukseni rodusta täydensivät tuntemustani siitä, että minä todella tiedän, mitä olen tekemässä. Opin myös paljon uutta suomenpystykorvan historiasta, enimmäkseen jalostustoiminnan varhaisista vaiheista. Kaikki oppimani on luonnollisesti positiivista.

Kirjoittamani suomenpystykorvan tarina, joka toimii sarjakuvan käsikirjoituksena, ei ole ainoa oikea näkemys siitä miten asiat ovat menneet. On mahdotonta tietää varhaista historiaa, ja käyttämäni lähteetkin olivat paikoin arveluihin perustuvia. Silti väitän, että käyttämäni lähteet ovat pääasiallisesti luotettavimpia mahdollisia, koska niiden takana on suomenpystykorvan asiantuntijoita, kasvattajia, näyttelytuomareita ja Suomen Pystykorvajärjestön jäseniä, sekä Tiedelehden journalisteja, jotka ovat paleontologeja ja arkeologeja. Arvioisin tutkimukseni siis luotettavaksi, mutta muistutan, että en missään nimessä kiistä sitä, että suomenpystykorvan varhaishistoria on mahdollisesti mennyt toisin.

Kuten jo totesin aiemmin, en näe mahdottomana, että sarjakuvalla tulisi jatkoa. Suomenpystykorvasta riittäisi vielä kerrottavaa, ja halua ja motivaatiota aiheeseen minulla on. Nyt jään kuitenkin odottamaan mielenkiinnolla, mikä vastaanotto opinnäytetyölleni on suomenpystykorvan ystävien ja harrastajien parissa.

LÄHTEET

- Aarnio, A. 2002. Suomenpystykorvan rotumääritelmä selityksineen. Suomen graafiset palvelut Oy.
- Aarnio, A. & Unhola, K. 2017. Suomenpystykorva polveutuu luonnonkannasta. Suomen koiramuseo 2017. Viitattu 3.7.2017.
<https://www.koiramuseo.fi/tarina/suomenpystykorva-polveutuu-luonnonkannasta>
- Ahokoivu, M. 2007. Sarjakuvantekijän opas. Helsinki: BTJ Finland Oy.
- Cunliffe, J. 2005. Koirarotujen ensyklopedia. Iso-Britannia: Parragon.
- Eerola, T. 2017. Suomalaiset rodut Kennelliiton pentutilaston valopilkkuina. Koiramme 1-2/2017, 36.
- Grönhagen, J. 2017. Suomen kalliomaalaukset. Suomen meriarkeologinen seura ry. Viitattu 15.7.2017.
<http://www.meriarkeologinenseura.fi/kalliomaalaukset.html>
- Harrison, H. 1994. Suuri maalaus- ja piirustuskirja. Piirtäminen, vesiväri, öljy, akryyli, pastelli. Piirtämisen ja maalausmenetelmien opas. Kuudes painos. Anness Publishing Limited.
- Helsingin Kalevalaiset naiset. 2017. Helsingin Kalevalaiset patsaat. Viitattu 5.8.2017.
<http://www.hkn.fi/fi/helsingin-kalevalaiset-patsaat/kullervo-puhuu-miekalleen/>
- Hintsanen, P. 2017. Värit eri kulttuureissa. Coloria.net. Viitattu 10.7.2017.
<http://www.coloria.net/>
- Ijäs, A. 2013. Sarjakuvien tekeminen. Finn lectura.
- Joenpolvi, M., Karvonen, R., Sarparanta, H. & Simolinna, J. 1990. Suomenpystykorva 100 vuotta: Tiivistä - kansalliskoiraksi. Myllykoski: Painotalo Anson Oy.
- Laitinen, M. 2017. Suomenpystykorva haukkuu kulttuurihistoriassa suomalaisuuden symbolina. Suomen koiramuseo 2017. Viitattu 3.7.2017.
<https://www.koiramuseo.fi/tarina/suomenpystykorva-haukkuu-kulttuurihistoriassa-suomalaisuuden-symbolina>
- Mannermaa, K. & Viranta-Kovanen, S. 2015. Suomessa haukkuu muinaiskoira. Tiede 9.12.2015. Viitattu 26.6.2017.
http://www.tiede.fi/artikkeli/artikkelit/suomessa_haukkuu_muinaiskoira
- Odoi, F. & Packalén, L. 1999. Comics with an attitude... A guide to the use of comics in development information. Helsinki: Hakapaino Oy.
- Pietiläinen, P. 2014. Koirien Suomi. Kansanperinnettä ja historiaa. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Sarparanta, H. 1981. Suomenpystykorva – kansalliskoiramme. Orimattila.

Suomen Kennelliitto, 2017. Kotimaiset rodut. Espoo: Suomen Kennelliitto.

Suomen Pystykorvajärjestö. 1958. Suomen Pystykorvajärjestö 20 v. 1938–1958. Joensuu: Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oy.

Suomen Pystykorvajärjestö. 1969. Suomen Pystykorvajärjestö – Finska Spetsklubben ry. 30 vuotta. Joensuu: Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oy.

Suomen Pystykorvajärjestö. 1987. Suomen Pystykorvajärjestö – Finska Spetsklubben ry. 50 vuotta. Oulainen: Pyhäjokiseudun kirjapaino Oy.

Suomen Pystykorvajärjestö. 2008. Suomen Pystykorvajärjestö – Finska Spetsklubben ry. 70 vuotta. Kuopio: Suomen Graafiset Palvelut Oy.

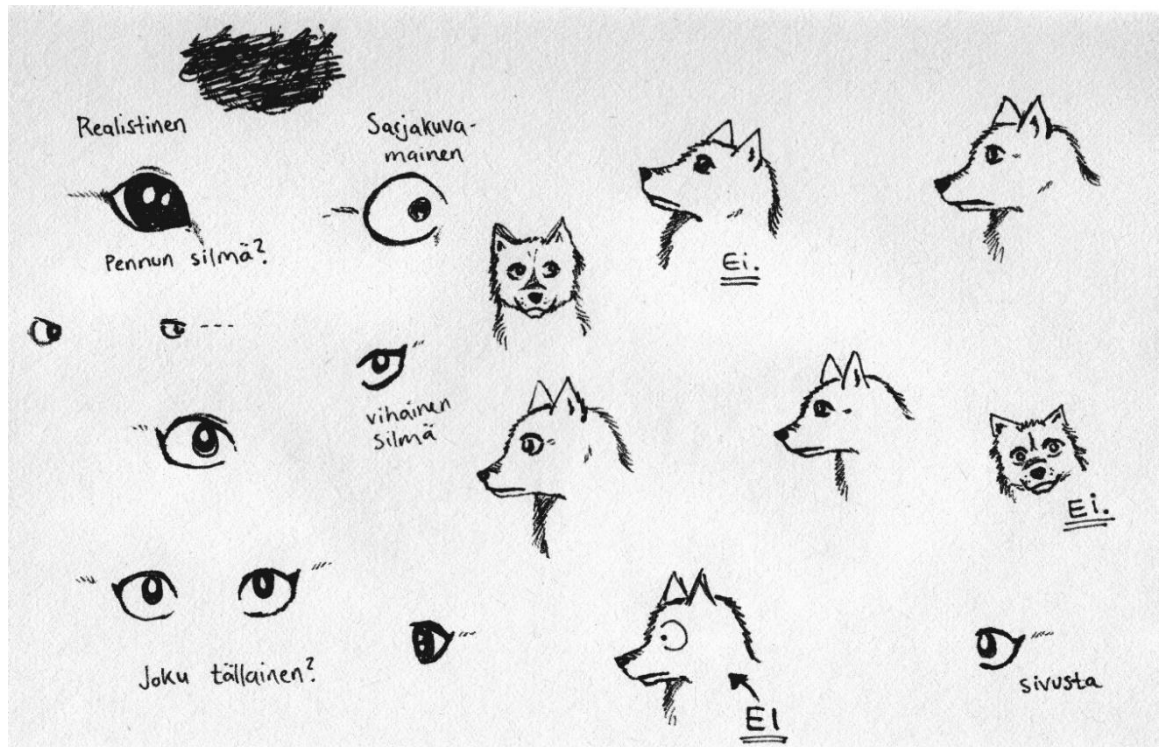
Wetzer, H. 2004. Värivaaka. Jyväskylä: Gummerus.

LIITTEET

- Liite 1. Silmäluonnoksia
- Liite 2. Luonnos ruumiinkielen ja erilaisen silmän vaikutelmasta
- Liite 3. Hahmoluonnoksia, seisova ja istuva + varjostuskokeilu
- Liite 4. Vertailu aiemmin piirtämistäni koirahahmoista sarjakuvan koiriin

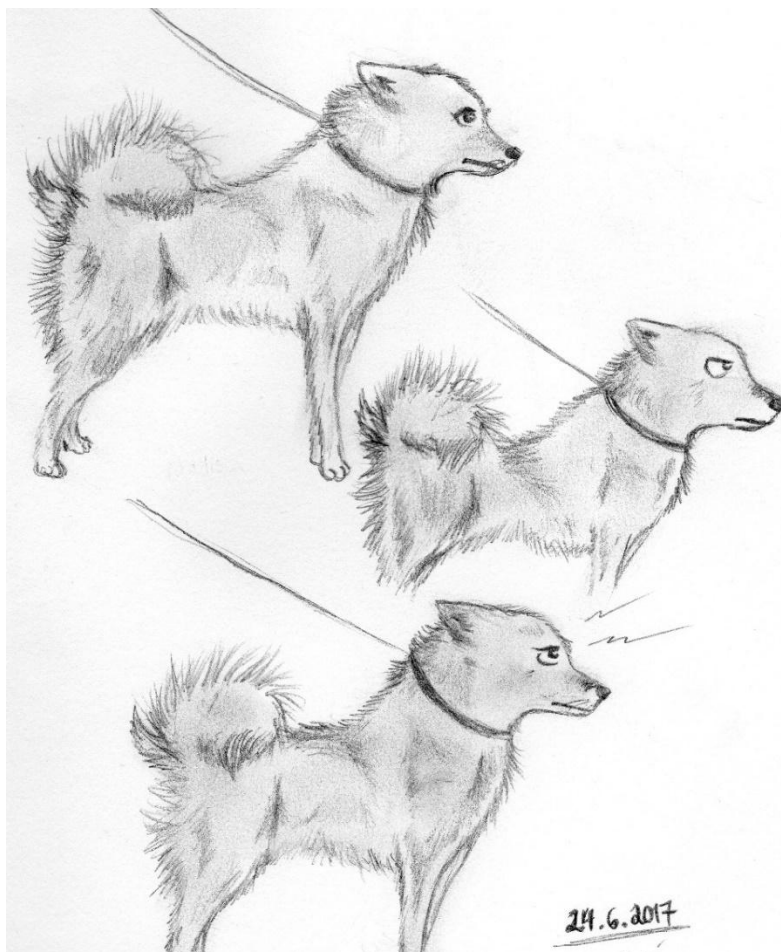
Silmäluonnoksia

Liite 1

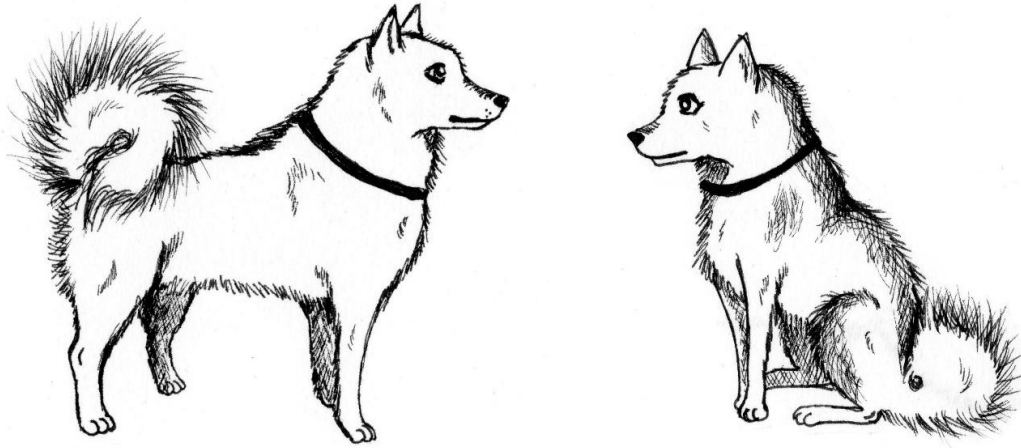
Luonnos ruumiinkielen ja erilaisen silmän vaikutelmasta

Liite 2

Hahmoluonnoksia, seisova ja istuva + varjostuskokeilu

Liite 3

Vertailu aiemmin piirtämistäni koirahahmoista sarjakuvan koiriin

Liite 4

